

NATUURINCLUSIEF BOEREN

inspiratiewijzer voor agrarisch natuurbeheer

4

NATUUR IN BEDRIJF

Het integreren van de natuur in je bedrijfsvoering levert meer op dan je denkt en is voor elke agrarische ondernemer weggelegd. We zetten de voordelen op een rij.

6

LG NATUURINCLUSIEF

Maak kennis met ons pakket LG Natuurinclusief; met zorg samengestelde mengsels, zeer geschikt voor extensief beheer, die zich kenmerken door hun snelle beginontwikkeling en hoge slagingskans!

8

BOERENPRAKTIJK

Lees hoe landbouwers ieder op hun eigen wijze invulling geven aan het verduurzamen van hun bedrijf en de uitstraling van onze sector. Reportages uit Abbenes, Purmer en Wijhe.

10

INZAAI EN BEHEER

De essentie van een geslaagde exploitatie van kruidenrijke randen en landen is dat de verschillende soorten zich kunnen handhaven. De bodem, wijze van aanleg en het beheer zijn daarin bepalend. Bekijk onze tips en tricks.

LANDBOUW EN NATUUR GAAN HAND IN HAND

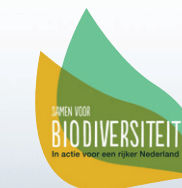
In toenemende mate zoeken akkerbouwers en veehouders in hun agrarische bedrijfsvoering aansluiting bij de natuur. Kruidenrijke akkerranden, bufferstroken en graslanden herstellen landschapswaarden, versterken de flora en hebben een aantrekkelijke werking op akker- en weidevogels, klein wild, bijen, vlinders en andere bestuivers en predatoren. Dit komt de bodem en biodiversiteit ten goede en biedt je als boer een uitgelezen kans om de maatschappij te laten zien waar je mee bezig bent.

Om telers, natuurbeheerders, agrarische natuurverenigingen, Stichting Veldleeuwrik en andere duurzaamheidscollectieven zo goed mogelijk van dienst te zijn, heeft Limagrain een speciaal mengselpakket samengesteld onder de naam Natuurinclusief. Hiermee voorziet LG in hoogwaardig uitgangsmateriaal met maximale garantie op het behalen van de gewenste natuurdoelen.

Kom in beweging en ga ook aan de slag met agrarisch natuurbeheer. Informeer in je regio naar eventuele vergoedingen die hiervoor beschikbaar zijn. In diverse delen van het land zijn er namelijk initiatieven om met steun van lokale overheden tot een collectief akker-, akker- of weidevogelbeheer te komen.

Kijk op lgseeds.nl onder natuurbeheer voor meer informatie over ons pakket natuurinclusief. Heb je behoefte aan een passend advies voor jouw bedrijfssituatie? Bel/mail ons dan of neem contact op met je plaatselijke LG-dealer/vertegenwoordiger.

Wist je dat een breed maatschappelijk collectief van landbouw-vertegenwoordigers, kennisinstituten, bedrijven en natuur- en milieuorganisaties onlangs hun ambitieuze plan voor biodiversiteitsherstel hebben gepresenteerd? Lees er meer over op samenvoorbiodiversiteit.nl.

NATUUR LEVERT MEER OP DAN JE DENKT

Extensieve stroken, kanten en minder productieve percelen lenen zich uitermate goed voor de aanleg van rijkbloeiende akkerranden en ruige weilanden. Wat dat betreft kan het nastreven van natuurdoelen uitstekend samengaan met je agrarische bedrijfsvoering. Terwijl de continuïteit van het landbouwbedrijf gewaarborgd blijft, werk je aan biodiversiteitsherstel en maatschappelijk draagvlak. Maar ook economisch, veterinair en zelfs in je vruchtwisseling profiteer je van de inzet van één- of meerjarige kruidenmengsels. We zetten de voordelen op een rij.

1 DUURZAMER BOEREN

Natuurinclusieve landbouw is inmiddels inzet van vele duurzaamheidsinitiatieven en -programma's. Natuurlijke bestrijding van ziekten en plagen door akkerrandenbeheer is direct gelieerd aan minder middelengebruik, schonere water en een gezondere bodem. En dat de zuivelindustrie meer voor de melk wil betalen heeft alles te maken met een transparanter wordende productieketen, waarin grazen-de koeien in rijke weides met graskruiden

2 SAMEN VOOR BIODIVERSITEIT

Kruidenrijke landen en randen zijn door hun hoogte en open structuur ideale foerageer- en nestgebieden voor vogels, insecten en klein wild. Wetende dat de soortenrijkdom zowel boven- als ondergronds desastreus is gedaald, hebben boeren als beheerders van landbouw-, natuur- en overgangsgebieden tussen stad en platteland een hele belangrijke verantwoordelijkheid; zij moeten zich sterk maken voor de instandhouding van de biodiversiteit. In het Deltaplan Biodiversiteitsherstel trekken verschillende partijen samen

op om grondgebruikers te stimuleren, inspireren en waarderen voor hun prestaties. Dit alles in het belang van de natuur en een gezonde, toekomstbestendige voedselproductie.

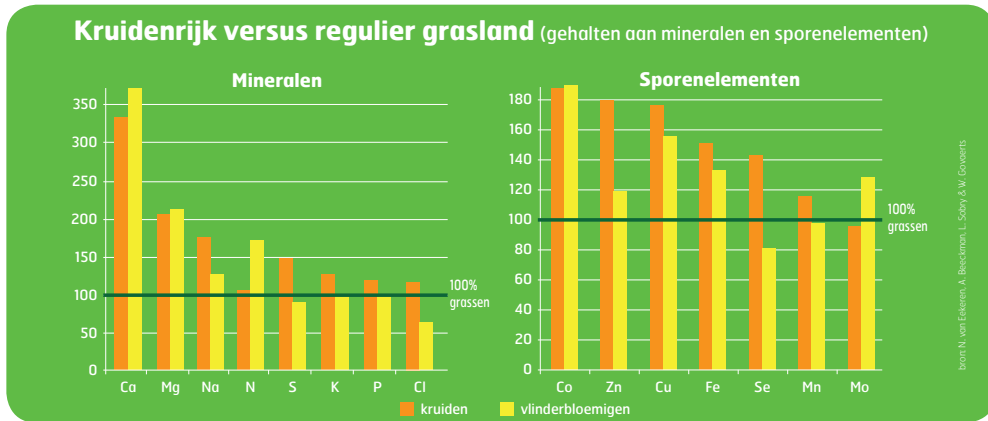
3 DOG VOOR DE MAATSCHAPPIJ

Natuurontwikkeling brengt boer en burger dichterbij elkaar. Door de aanleg van akkerranden en/of kruidenrijke graslanden maak je je bedrijf zichtbaar voor het grote publiek en kun je rekenen op meer steun en beleving vanuit de maatschappij. Een natuurlijke en fleurige uitstraling van het platteland is goed voor het imago van de landbouw. Het doorbreekt discussies rondom monoculturen en gebrek aan biodiversiteit. Burgers reageren onverdeeld enthousiast op boerenbedrijven die de natuur in hun bedrijfsvoering hebben geïntegreerd.

4 INVESTEREN IN KOEWELZIJN

Het is aangetoond dat ruwvoer van natuurlijk grasland hogere gehalten aan mineralen, sporenelementen, vitamines en andere gezondheidsbevorderende inhoudsstoffen bevat. Kruiden- en vlinderbloemige componenten helpen gebreksziekten te voorkomen, ontstekingen te remmen en vitale orgaanfuncties te ondersteunen. Dit alles draagt bij aan een optimale stofwisseling en penswerking en een daling van het aantal ziektegevallen op je bedrijf door een betere weerstand van de veestapel.

5 MEERWAARDE VOOR JE BOUWPLAN

6 LAGERE KOSTEN, EFFICIENTERE BEDRIJFSVOERING

ALEX DATEMA, VOORZITTER BOERENNATUUR.NL

‘KWALITEIT AGRARISCH LANDSCHAP VERHOGEN’

Met agrarisch natuurbeheer in de huidige vorm gaan we de weidevogelstand helaas niet redden, constateert Alex Datema. “Er worden grote inspanningen geleverd, maar afgezet tegen het totale landbouwareaal is dat gebied gewoon te klein.”

“Uiteindelijk moeten we de basiskwaliteit van het agrarisch landschap in Nederland verhogen. Daarmee verbeteren we automatisch het leefgebied van weide- en akkervogels. Ik zie hier twee praktische toepassingsgebieden voor: de bodem en het perceelgebruik.”

BODEMLEVEN

“Tegenwoordig is er gelukkig veel aandacht voor het bodemleven. Stimuleren van de biodiversiteit begint in de bodem: meer leven in de bodem, betekent meer leven daarboven. We moeten terug naar de ‘basics’ en werken aan onze bodembioïlogie.”

HOEKJES EN RANDEN

Directe winst is te boeken in de omgang met onze percelen. “Zet hoekjes en randen van percelen in voor landschappelijke waarde, door deze niet of nauwelijks te bemesten, te verruigen of in te zaaien met akkerrandmengsels. In veel gevallen kost dit geen of nauwelijks opbrengst, maar het werkt veel makkelijker én het stimuleert de biodiversiteit enorm.”

VERGROOTGLAS

Volgens Datema ontkomen we in de Nederlandse landbouw niet aan dergelijke maatregelen. “Goed bodembeheer is sowieso broodnodig voor de continuïteit van je bedrijf op de langere termijn. En realiseer je: in onze maatschappij gaat de discussie niet zozeer over wat, maar over hoe we produceren. Dit vergrootglas ligt tot dusver vooral op de veehouderij, maar ook de akker- en tuinbouw komen aan de beurt.”

GRASLANDKRUIDEN

100% inheems

Gezond en voedzaam supplement van 16 soorten kruiden en vlinderbloemigen. Voor het verrijken van wei- en hooilanden en het versterken van de biodiversiteit in landelijk gebied.

Cichorei	Kamgras	Rode klaver
Duizendblad	Karwij	Smalle weegbree
Esparcette	Kleine pimpernel	Wilde peen
Glad walstro	Luzerne	Witte klaver
Glanshaver	Peterselie	
Grote bevernel	Reukgras	

- **Zaaiperiode:** voorjaar/najaar
- **Zaadichtheid:** 2 kg/ha
- **Verpakking:** 1 kg
- **Bodems:** alle grondsoorten
- **Hoogte:** <40 cm
- **Levensduur:** meerjarig

GRUTTO

100% inheems

Gevarieerd mengsel van gras en 10 soorten kruiden en vlinderbloemigen. Creëert middelhoog kruidenrijk grasland en daarmee een voedselrijke en beschutte omgeving die de weidevogelstand stimuleert.

Weidegras BG11	Gewone rolklover
Cichorei	Pinksterbloem
Echte koekoeksbloem	Rode klaver
Kruipende boterbloem	Smalle weegbree
Gele honingklaver	Witte klaver
Gewone hoornbloem	

- **Zaaiperiode:** voorjaar/najaar
- **Zaaidichtheid:** 32 kg/ha
- **Verpakking:** 8 kg (gras én kruiden)
- **Hoogte:** 40 – 60 cm
- **Bodems:** alle grondsoorten
- **Levensduur:** meerjarig

TOPCHEVAL KRUIDENMIX

Supplement van 4 soorten basiskruiden voor paarden- en schapenweiden. Geeft variatie in smaak en voederwaarde met een algeheel gunstige werking op de diergezondheid.

Fenegriek	Kamille
Gewoon duizendblad	Smalle weegbree

- **Zaaiperiode:** voorjaar/najaar
- **Zaadichtheid:** 3 kg/ha
- **Verpakking:** 1 kg
- **Hoogte:** <40 cm
- **Bodems:** alle grondsoorten
- **Levensduur:** meerjarig

voor kruidenrijke landen en randen

AKKERRAND BLOEMRIJK 1

Rijk mengsel van 16 soorten kruiden en vlinderbloemigen met hardzwenkgras. Voor eenjarige exploitatie van beheerde of onbeheerde akkerranden.

Hardzwenkgras	Gipskruid	Saffloer
Boekweit	Groot kaasjeskruid	Vlas
Cosmos sensation	Hoofdjesgilia	Wilde korenbloem
Gekroonde ganzebloem	Klaproos	Zeep- of koekruid
Gele ganzebloem	Luzerne	Zonnebloem (max 1m)
Gele kamille	Meisjesogen	

- **Zaaiperiode:** voorjaar
- **Zaadichtheid:** 16 kg/ha
- **Verpakking:** 8 kg
- **Hoogte:** 60 – 80 cm
- **Bodems:** alle grondsoorten
- **Levensduur:** éénjarig

AKKERRAND BLOEMRIJK 2

Rijk mengsel van 10 soorten kruiden en vlinderbloemigen met hardzwenkgras. Voor meerjarige exploitatie van beheerde of onbeheerde akkerranden.

Hardzwenkgras	Korenbloem
Blaauwe lupine	Margriet
Boekweit	Perzische klaver
Dille	Phacelia
Gipskruid	Voederwikke
Klaproos	

- **Zaaiperiode:** voorjaar
- **Zaaidichtheid:** 32 kg/ha
- **Verpakking:** 8 kg
- **Hoogte:** 60 – 80 cm
- **Bodems:** alle grondsoorten
- **Levensduur:** meerjarig

WINTERVOGELAKKER

Mengsel van 14 wildakkersoorten dat tot laat in de winter een zeer geschikt leef- en foerageergebied vormt voor fazanten, patrijzen, kwartels en klein wild. Zowel als akkerrand of volvelds inzetbaar.

Bladkool	Stoppelknollen	Zomerwikken
Bladrammenas	Pluimgierst	Zonnebloemen
Boekweit	Vlas	
Maïs	Voedererwten	
Malva	Zoete blauwe lupinen	
Mergkool	Zomerkoolzaad	

- **Zaaiperiode:** voorjaar
- **Zaaidichtheid:** 48 kg/ha
- **Verpakking:** 8 kg
- **Hoogte:** 40 – 60 cm
- **Bodems:** alle grondsoorten
- **Levensduur:** éénjarig (in najaar laten staan als foerageermengsel)

Heb je hele speciale wensen inzake een bepaalde soortensamenstelling voor agrarisch natuurbeheer? Neem dan contact met ons op voor een mengsel op maat!

BOERENPRAKTIJK

PRAKTIJKPLATFORM FORWARD FARM, ABBENES

‘AAN DE SLAG MET VERDERE VERDUURZAMING’

Hinse Boonstra,
agricultural affairs
manager, Bayer
Cropscience:

‘OPLOSSINGEN
ONTWIKKELEN,
GEDRAGEN DOOR
BOER ÉN
MAATSCHAPPIJ’

“Duurzaamheid in de land- en tuinbouw gaat niet alleen om het milieu. Mens en economie zijn net zo belangrijk en de praktische invulling is per bedrijf anders. De uitdagingen waar we als sector voor staan zijn echter wel gelijk. Er liggen nog geen pasklare antwoorden, dus we moeten aan de slag! Op ons praktijkplatform Forward Farm testen en tonen we verschillende innovatieve oplossingen.”

“De beschikbare gewasbeschermingsmiddelen lopen hard terug en dat wordt nog erger. Ook zien we dat de ‘license to operate’, het draagvlak vanuit de maatschappij, plaatselijk onder druk staat. Natuurinclusieve landbouw is niet dé oplossing, maar kan er wel onderdeel van zijn.”

VERDER VERDUURZAMEN

“Hoe kunnen we dus nóg verder verduurzamen? Door geïntegreerde teeltsystemen te verbeteren en daarin verantwoord te werken. Het eerste omhelst het continu verbeteren van de teelt, via een gezonde bodem, nieuwe technieken, hoogwaardige zaden enzovoort. Verantwoord werken omvat het verkleinen van negatieve en vergroten van positieve effecten op de omgeving.”

ELK BEDRIJF VERSCHILT

“In dat laatste kunnen kruidenrijke akkerranden en graslanden goed passen. Ook hier geldt weer dat de situatie voor elk bedrijf verschilt, maar we zien dat akkerranden natuurlijke vijanden kunnen stimuleren, zodat er minder gewasbescherming nodig is. Ze verlagen daarnaast de uitspoeling naar sloten, verhogen de natuurwaarde én dragen sterk bij aan onze license to operate.”

BOER-PROOF OPLOSSINGEN

“Wat we nog verder moeten ontwikkelen zijn ‘boer-proof’ oplossingen. Akkerranden en andere vormen van agrarisch natuurbeheer moeten goed binnen de bedrijfsvoering passen, niet te veel bijzondere aandacht vragen én gedragen worden door de maatschappij.”

TESTEN EN LATEN ZIEN

“Daarom hebben we in 2017 onze Forward Farm geopend. Het is een praktijkplatform, waar we innovatieve oplossingen voor verdere verduurzaming testen én laten zien. Aan telers, maar zeker ook aan andere stakeholders zoals politici, beleidsmakers, wetenschappers en consumenten. Door het gesprek echt in het veld te voeren, komen we samen veel verder.”

MELKVEEHOUDERIJ OUT, PURMER

‘KRUIDENRIJK GRASLAND IS

“Sinds 2018 bestaat ons bouwplan volledig uit grasland. Ons doel is om zoveel mogelijk melk uit eigen gras te produceren. Daarbij kijken we graag naar de mogelijkheden om het rantsoen zo compleet mogelijk te maken. Zodoende kwamen we op het spoor van kruidenrijk grasland.”

“In het voorjaar van 2018 zaaiden we een perceel van 7 hectare in met gras en kruiden. Ondanks de droogte hebben de kruiden zich goed gevestigd en konden we een mooie 3e en 4e snede oogsten. In het najaar hebben we nog 5 hectare kruidenrijk gras gezaaid. Het kruidenrijk gras gaat mee in de lasagnekuilen voor een constant rantsoen. We voeren er nog maar sinds een paar maanden van, maar ik moet zeggen dat de koeien nu nóg gemakkelijker drachtig worden. Ons celgetal is ook nog lager geworden, rond de 120 met uitschieters naar 80.”

KWALITEIT BOVEN OPBRENGST

“Met 90 melkkoeien op 70 hectare staat de kwaliteit

Jan en Michiel Out:

‘KRUIDEN EN
KLAVERS VOOR EEN
COMPLETE EN
GEZONDE GRASKUIL’

HELE MOOIE AANVULLING’

van ons ruwvoer op nummer één. We besteden daarom aandacht aan het graslandbeheer, zaaien door waar nodig, gebruiken speciale vloeibare meststoffen en onze schapen sturen de zode mooi kort en gesloten de winter in.”

KLAVERS EN KRUIDEN

“Gras is een mooi gewas, maar monocultuur is volgens ons niet zaligmakend. We zien voordelen in het gebruiken van klavers en kruiden, voor een completere en gezondere graskuil. Dat wordt ook gestimuleerd door onze melkafnemer CONO Kaasmakers.”

KRUIDEN ERIN HOUDEN

“Onze eerste ervaringen met graslandkruiden zijn dus positief. Om de kruiden in de zode te houden, gaan we de percelen dit jaar aangepast bemesten en in de zomer een keer hooien. Het is niet onze bedoeling al het gras kruidenrijk te maken, maar 10 tot 20% van het areaal is een hele mooie aanvulling.”

AKKERBOUWBEDRIJF DE JONGHE LEEUW, WIJHE

‘AKKERRANDEN NUTTIG VOOR BEDRIJF EN SECTOR’

Leo en Annuska
de Jongh de Leeuw:

‘BOEREN
MET OOG VOOR
JE OMGEVING’

“Akkerranden hebben een belangrijke rol op ons akkerbouwbedrijf. De brouwergerst, aardappelen en suikerbieten worden allemaal geflankeerd door éénjarige akkerranden. We vinden ze erg nuttig, voor ons eigen bedrijf én voor de uitstraling van onze sector.”

Leo de Jongh de Leeuw had met zijn vader een akkerbouwbedrijf in de Hoeksche Waard voor hij naar Overijssel trok. “Daar was ik al in het project Bloeiend Bedrijf gestapt met de aanleg van akkerranden.” Op de nieuwe locatie, een voormalig melkveebedrijf in Wijhe, besteden Leo en zijn vrouw Annuska ook de nodige aandacht aan agrarisch natuurbeheer.

NUTTIGE INSECTEN

“Met de akkerranden stimuleren we nuttige insecten, die ons helpen de druk van plaaginsecten onder controle te houden. Langs de sloten zaaien we akkerranden om de waterkwaliteit te beschermen. En de bloemrijke randen

verbeteren de leefomgeving voor weidevogels, fazanten, hazen en patrijzen. We zien dat het echt helpt om de stand van dit klein wild te bevorderen.”

UITHANGBORD

“De bloeiende akkerranden zijn daarnaast een prachtig uithangbord voor ons bedrijf. We doen aan huisverkoop, er komen veel fietsers langs en we willen boeren met oog voor onze omgeving. Mensen reageren erg enthousiast op de randen, zo dragen ze bij aan het maatschappelijk draagvlak voor ons bedrijf én voor onze sector.”

INZAAI EN BEHEER

Kruidenrijke vegetaties hebben het meeste kans van slagen als inzaai en beheer zorgvuldig worden aangepakt. Doorslaggevende factoren daarbij zijn de zuurgraad en voedingstoestand van de bodem, het onder controle houden van de onkruiddruk en het aanpassen van het mairegime (op graslanden).

AKKERRANDEN

INZAAI

- Zorg voor een fijn, kruimelig en vlak zaaibed; door vroegtijdige bewerking met bijvoorbeeld een rotorkopeg (februari-maart) en creatie van een ‘vals’ zaaibed verlaag je de onkruiddruk
- Zaai oppervlakkig, 1 tot 2 cm diep; druk de grond lichtjes aan (rollen) en laat deze niet uitdrogen
- Akkerrand Bloemrijk 1 is éénjarig en dat geeft meer flexibiliteit en gemak in exploitatie; Akkerrand Bloemrijk 2 is meerjarig en heeft het voordeel van een niet verstoorde bodem, waar bijvoorbeeld insecten weer van profiteren
- Beide mengsels bevatten naast kruiden ook langzaam groeiend gras dat goed gedijt in droge en arme omstandigheden; de grastoevoeging onderdrukt onkruiden en geeft draagkracht
- Zaai in het voorjaar; beheerde akkerranden (uiterlijk 15 mei gezaaid) mag je met een weegfactor 1,5 meetellen voor invulling van het Ecologisch Aandachtsgebied, onbeheerde met een factor 1,0

BEHEER

- Geef geen bemesting; hoe armer de grond, des te rijker de vegetatie
- Bij een éénjarige akkerrand is maaien niet nodig; maai meerjarige akkerranden tussen eind juni en medio juli op 10 cm; herhaal dat enkel de eerste twee jaar rond half september
- Voer het maaisel bij voorkeur af
- Faseer het beheer voor behoud van de biodiversiteit; meerjarige akkerranden bloeien dan het hele jaar
- Voorkom veronkruiding en vergrassing, dat draagt bij aan een langere levensduur
- Maai wintervogelakkers niet in het najaar voor behoud van voeding en bescherming van wild- en akkervogels; in het voorjaar afmaaien of klepelen en eventueel bijzaaien

tips en tricks voor het slagen van je natuurprojecten

KRUIDENRIJK GRASLAND

NIEUWE AANLEG (aanbevolen)

- Zet de minst productieve percelen in voor de aanleg van graskruidenvegetaties; denk aan natte/droge/minder vruchtbare kavels, hoeken en randen van gangbare (productieve) percelen of stroken langs watergangen en kavelpaden
- Zorg voor een bodem pH van boven de 4,8; kruiden varen wel bij een zwak zuur tot licht basisch milieu
- Zaai het kruidensupplement (Graslandkruiden, Topcheval) samen met een grasmengsel naar keuze in; of kies direct voor een kant-en-klaar mengsel met gras én kruiden, bijvoorbeeld voor toegepast weidevogelbeheer (Grutto)
- Inzaaien kan in het voor- of najaar; om sterke veronkruiding te voorkomen is op zandgronden augustus heel geschikt, terwijl veengronden eind juli/begin augustus qua draagkracht en uitvoerbaarheid van een grondbewerking in optima forma zijn
- Houd een zaaidiepte tussen de 1 en 2 cm aan

BESTAAND GRASLAND

- Laagproductief/schraal land kan worden ontwikkeld tot kruidenrijk
- Maai het gras zeer kort af en zorg voor een open zode
- Zaai door met een kruidensupplement
- Een andere optie is verschralen, waardoor bepaalde soorten weer terugkomen; kruiden zaaien sorteert meer effect

BEHEER VAN KRUIDENRIJK GRASLAND

- Het 1e jaar niet bemesten, daarna bij voorkeur met vaste (stro) mest; kruiden handhaaf je het best in voedselarme milieus waarin ze eens in de 2 tot 3 jaar tot bloei kunnen komen
- Indien vaste mest niet beschikbaar, geef dan maximaal 15 kuub drijfmest na eerste keer oogsten
- Bij voorkeur afwisselend maaien en beweiden
- Pas uitgesteld maai-beheer toe; maai niet voor half juni of maak gebruik van maaitrappen
- Besteed aandacht aan nestbescherming en randenbeheer
- Kuil niet te droog in (40-45%), snijd kort en oogst in balen

INHEEMSE GRASLANDKRUIDEN UITGELICHT

LG's aanbevolen mengsels voor kruidenrijk grasland en weidevogelland (zie blz. 6) zijn gegarandeerd 100% inheems. Ze bevatten enkel soorten die van origine in onze graslanden voorkomen en zich goed kunnen handhaven bij een laag bemestingsniveau. We lichten hieronder enkele van deze soorten uit;

CICHOREI

- Gedijt in alle bodems, het best op redelijk droge gronden
- Diepe penwortel, levert natrium, zink, koper, selenium en zwavel
- Efficiënter in benutting bodemstikstof dan raaigras
- Productief bij lage bemestingstoestand
- Veterinair: preventief tegen interne parasieten

SMALLE WEEGBREE

- Kiemt en groeit op zowel natte als droge gronden
- Rijk aan mineralen en tannines, diepe wortel
- Zorgt voor betere eiwitbenutting, stimuleert stofwisseling
- Weinig veeleisend aangaande pH en bodemvruchtbaarheid
- Veterinair: antibacteriële werking

DUIZENDBLAD

- Handhaaft zich prima op droge en minder productieve percelen
- Overblijvende soort met lange vertakte rhizomen en rozetten
- Diepe beworteling, goed bestand tegen droogte

PETERSELIE

- Natuurlijke groeiplaats is rijke, vochtige grond
- Behoort tot de schermbloemigen
- Rijk aan ijzer en andere vitamines
- Veterinair: helpt bij drachtigheidsproblemen, beschermt nier en blaas

WILDE PEEN

- Komt veelvuldig voor in vrij droge graslanden, bermen en op dijken
- Schermbloemige, veel bezocht door predatoren van plaaginsecten
- Herkenbaar aan dunne, taai witte wortels
- Plantdelen bevatten essentiële oliën
- Veterinair: antibacteriële werking en antischimmelwerking

KLEINE PIMPERNEL

- Van origine waargenomen op droge, weinig tot niet bemeste, kalkrijke en humusarme bodems
- Diepe penwortel
- Zeer smakelijk voor de koe, rijk aan vitamine E25
- Veterinair: bloedstelpende werking, vermindert risico op trommelzucht

VLINDERBLOEMIGEN

- Voorkomend op kalkminnende gronden
- Denk aan: rode klaver, witte klaver, luzerne, esparcette
- Natuurlijke stikstofbron; binden N uit de lucht
- Bezitten een hoger gehalte aan eiwit dan gras
- Rijk aan calcium, magnesium, koper en kobalt
- Veel bezochte nectarplanten door hommels, bijen en vlinders
- Bevatten gezondheidsbevorderende stoffen en tannines
- Veterinair: ontstekingsremmend, werkzaam tegen parasieten (esparcette)

NATUURINCLUSIEF BOEREN

is een uitgave van Limagrain, Nederlands grootste plantenveredelaar en aanbieder van landbouwzaai­zaden voor professioneel gebruik in de akkerbouw, veehouderij en groensector.

INFORMATIE EN ADVIES

Meer weten over ons pakket Natuurinclusief? Kijk op lgseeds.nl of bel met 0113 – 55 71 00.

REGIONALE VERKOOPPUNTEN

Op lgseeds.nl/dealerlocator vind je onze dealers in jouw regio.

Limagrain zet zich samen met de Stichting Veldleeuw­erik in voor het verduurzamen van de voedsel­productie.

Deze brochure is gedrukt op papier van hout uit FSC-gecertificeerde bossen. FSC is een internationale organisatie die zich wereldwijd inzet voor een verantwoord bos­beheer.

Limagrain